

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Jaroslava Hubáčka a JUDr. Radana Malíka v právní věci stěžovatelek a) **M. S.**, b) **nezl. L. A.**, c) **nezl. M. A.**, stěžovatelky b) a c) zastoupeny stěžovatelkou a), právně zastoupeny Mgr. Sofií Pondikasovou, advokátkou se sídlem v Brně, Křenová 64, za účasti **Ministerstva vnitra**, se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 26. 10. 2004, č. j. 36 Az 840/2003 - 35,

t a k t o:

- I. Kasační stížnost **se zamítá.**
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Odměna advokátky Mgr. Sofie Pondikasové **se určuje** částkou 5250 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 26. 10. 2004, č. j. 36 Az 840/2003 – 35, byla zamítnuta žaloba stěžovatelek proti rozhodnutí Ministerstva vnitra (dále jen „ministerstvo“) ze dne 27. 8. 2003, č. j. OAM-3841/VL-20-04-2003, jímž stěžovatelkám nebyl udělen azyl podle ustanovení § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zák. č. 325/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o azylu“) a současně rozhodnuto tak, že se na ně nevztahuje překážka vycestování podle § 91 zákona o azylu. V odůvodnění rozsudku krajský soud označil námitku stěžovatelek, že správní orgán vycházel z nedostatečně zjištěného skutkového stavu věci, za tak obecnou a nekonkrétní, že nelze ani zjistit, jaké důkazy mělo

vlastně ministerstvo provádět a v čem jsou jeho skutková zjištění neúplná. Ze žádosti stěžovatelky a) a z obsahu protokolu o pohovoru zřetelně vyplývají důvody, jež vedly stěžovatelky k podání žádosti o udělení azylu. Ministerstvo se s těmito důvody řádně vypořádalo a závěry, které i z dalšího dokazování dovodilo, jsou s provedenými důkazy v logickém souladu. Ostatně stěžovatelky ani nenavrhovaly žádné důkazy k provedení doplnění dokazování, a s ohledem na skutečnosti jimi tvrzené, nebylo třeba ani dokazování doplňovat. Hlavním důvodem žádosti o udělení azylu je přání setrvat nadále na území České republiky, což musí stěžovatelky řešit v rámci institutu zákona o pobytu cizinců na území České republiky. Podle názoru krajského soudu nebyl v řízení prokázán žádný z důvodů pro udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona o azylu, jež se týkají pronásledování za uplatňování politických práv a svobod nebo odůvodněného strachu z pronásledování z důvodů rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů. Stěžovatelky totiž žádné z uvedených důvodů netvrdily a skutečnosti zjištěné krajským soudem nelze podřadit pod žádnou ze zákonných podmínek udělení azylu podle citovaného ustanovení. Státní orgány Gruzie stěžovatelky nepronásledovaly a pokud je vydíraly neznámé osoby, jež jim i vyhrožovaly, šlo o trestnou činnost těchto osob. Stěžovatelka a) nežádala o pomoc státní orgány, a nelze proto hovořit o tom, že by státní orgány podporovaly protizákonné jednání neznámých osob, tolerovaly ho a nebyly schopny zajistit přiměřenou ochranu. Krajský soud se ztotožnil i s názorem ministerstva, že v řízení nebyly zjištěny ani důvody pro udělení azylu podle ustanovení § 14 zákona o azylu. Je tomu tak proto, že na udělení humanitárního azylu není právní nárok a po posouzení osobní situace stěžovatelek a situace v zemi původu neshledalo ministerstvo důvod pro udělení tohoto azylu. Krajský soud neshledal pochybení ministerstva ani pokud jde o neexistenci překážek vycestování ve smyslu ustanovení § 91 zákona o azylu, které ostatně ani nebyly tvrzeny. Jelikož posouzení existence překážek vycestování je podrobně rozvedeno v odůvodnění správního rozhodnutí, krajský soud na toto vyčerpávající odůvodnění odkázal.

Proti tomuto rozsudku podaly stěžovatelky v zákonné lhůtě kasační stížnost, v níž odmítly závěry krajského soudu, pokud dospěl k tomu, že v jejich věci nebyly dány důvody pro udělení azylu podle ustanovení § 12 a § 14 zákona o azylu, ani shledány překážky vycestování podle ustanovení § 91 citovaného zákona. Stěžovatelky především poukázaly na to, že správní řízení je ovládáno zásadou vyhledávací, kterou ministerstvo svým postupem nenaplnilo. Popřely, že by v žalobě upozornily pouze na vady procesního postupu, protože ohledně skutkových záležitostí odkázaly na svoje předchozí výpovědi a podání ve věci, které jsou součástí správního i soudního spisu. Ve správním spise uvedly jednak obavu z jednání třetích osob, když takové jednání je v Gruzii běžné a jednak obavu z diskriminace z titulu příslušnosti k národnosti jezidů a skutečnosti, že jsou Kurdky a nikoliv Gruzínky. Jelikož je správní řízení ovládáno zásadou vyhledávací, není proto možno souhlasit se závěrem krajského soudu, že samy nenavrhly provedení dalších důkazů. Dále stěžovatelky vyjádřily též nesouhlas s právním závěrem krajského soudu, jež dovodil, ve shodě s ministerstvem, nesplnění podmínek pro udělení azylu a neexistenci překážek vycestování. Důvodem, proč stěžovatelky opustily svou vlast, byla obava před cizími osobami, které ohrožovaly jejich bezpečnost. O tom, že tato obava není lichá, svědčí fakt, že manžel stěžovatelky a) byl zabit a posléze byla jeho matka i stěžovatelka a) konfrontována s cizími osobami, které pod psychickým nátlakem požadovaly zaplatit peníze jako dlužnou sumu za zabitého manžela. Výpověď stěžovatelky a) ve správním řízení je podporována i zprávou Ministerstva zahraničí USA, byť dva roky starou, že v Gruzii je situace v oblasti lidských práv špatná. V orgánech dohlížejících na dodržování práva bují korupce, dochází také k diskriminaci menšin, a to přednostním propouštěním osob náležejících k menšinám a naopak

při obsazování míst ve státní správě, přitom vláda nepodniká účinné kroky k vyřešení této situace. Z toho vyplývá, že státní orgány tento stav minimálně tolerují. Ke gruzínským státním orgánům proto stěžovatelka a) neměla důvěru a nežádala je z tohoto důvodu o pomoc před neznámými lidmi. Šlo tedy o pronásledování ve formě opatření působící psychický nátlak, které hovořilo pro udělení azylu podle ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu. Stěžovatelky poukázaly na to, že Česká republika je signatářem Evropské úmluvy o lidských právech a podle jejího ustanovení mají osoby právo na respektování rodinného života. Toto právo se neomezuje jen na vztahy mezi nejbližšími členy rodiny, ale i na vztahy vzdálenějších členů. Stěžovatelky v Gruzii žádnou rodinu nemají, zatímco v České republice žije matka stěžovatelky a), která může být stěžovatelkám nápomocna. Rodinný vztah by měl podle názoru stěžovatelek být alespoň důvodem pro udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu. Rozhodnutím o neudělení azylu a nevztažení překážky vycestování tak došlo nejen k porušení zákona o azylu, ale i k porušení Evropské úmluvy o lidských právech, neboť to vše bude mít za důsledek, že stěžovatelky budou vystaveny nelidskému či ponižujícímu zacházení a dále bude rozdělena jejich rodina – budou odtrženy od matky a babičky. Vzhledem k těmto skutečnostem se stěžovatelky domáhaly zrušení napadeného usnesení (správně rozsudku) krajského soudu a vrácení věci k dalšímu řízení a současně navrhly, aby kasační stížnosti byl přiznán odkladný účinek.

Ministerstvo ve vyjádření ke kasační stížnosti popřelo její oprávněnost, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí, tak rozsudek krajského soudu byly vydány v souladu s právními předpisy. I pro řízení o kasační stížnosti odkázalo na obsah správního spisu, zejména na vlastní podání a výpovědi stěžovatelky a) i na obsah vydaného správního rozhodnutí. Proto navrhlo zamítnutí kasační stížnosti a nepřiznání odkladného účinku.

Nejvyšší správní soud přezkoumal na základě kasační stížnosti napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnila stěžovatelka, přičemž neshledal vady uvedené v odstavci 3 citovaného ustanovení, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Ze správního spisu vyplynulo, že v žádosti o udělení azylu stěžovatelka a) uvedla, že do České republiky přijela s dětmi na pozvání své matky. Do Gruzie, byť nebyla členkou žádné politické strany, se ale nemůže vrátit, protože tam měla potíže s neznámými lidmi. Neví sice, kdo je její nepřítel, ale v zemi původu má strach o bezpečí svých dětí. Tyto důvody v podstatě zopakovala i při pohovoru. Poukázala na to, že v Gruzii ji navštívili neznámí muži, kteří požadovali, aby prodala byt po svém otci a peníze jim dala, snad na úhradu tvrzených dluhů jejího manžela, který byl v roce 1994 zabit. Tito neznámí muži jí dokonce vyhrožovali telefonicky, že pokud jim nedá peníze, uvidí, co se stane s dětmi. Jelikož byla napjatá národnostní situace, neznámí muži požadovali, aby jako Kurdka odešla do své vlastní země. Tento problém však nijak neřešila, neobrátila se o pomoc na státní orgány či jiné instituce, protože, pokud by se o tom neznámí muži dozvěděli, bylo by to ještě horší. Nakonec byt v Gruzii prodala její matka, takže v zemi původu nemá ani kde bydlet. Posléze dodala, že v zemi původu nikdy neměla problémy se státními orgány.

Názor stěžovatelek vyjádřený v kasační stížnosti, že pokud v žalobě odkázaly na své předchozí výpovědi a podání ve věci, jež jsou součástí správního, který je součástí soudního spisu, vznesly i námítky hmotněprávní ve vztahu k ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu (obavu z jednání třetích osob a z titulu příslušnosti k národnosti jezidů, i to, že jsou Kurdky a nikoliv Gruzínky), neodpovídá zákonné úpravě. Podle ustanovení § 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s. musí žaloba kromě obecných náležitostí podání obsahovat žalobní body,

z nichž musí být patrné, z jakých skutkových a právních důvodů považuje žalobce napadené výroky rozhodnutí za nezákonné nebo nicotné. Podle ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu (např. rozsudek ze dne 23. 10. 2003, č. j. 2 Azs 9/2003 - 40, ze dne 22. 4. 2004, č. j. 6 Azs 22/2004 - 42 a ze dne 27. 10. 2004, č. j. 4 Azs 149/2004 - 52) musí v důsledku přísné dispoziční zásady žaloba obsahovat žalobní body, v nichž musí být explicitně vyjádřena vedle právních důvodů zejména skutková tvrzení, z nichž žalobce dovozuje, že napadené výroky jsou nezákonné nebo nicotné. Je tomu tak proto, že v řízení o žalobě je rozhodováno o zákonnosti pravomocného správního rozhodnutí a soud může jen posuzovat, zda nezákonnost napadeného rozhodnutí spočívá ve skutečnostech uvedených žalobcem. Jelikož se nejedná o pokračování v již skončeném správním řízení, účinky procesních úkonů v něm učiněných se v soudním řízení nemohou projevit. Bez bližší a nezbytné konkretizace totiž není zřejmé, které důvody míní žalobce uplatnit též jako stížní body v řízení před soudem. Domáhá-li se proto žalobce žalobou na soudě zrušení rozhodnutí správního orgánu, je třeba, i když uplatňuje tytéž důvody, které již uplatnil v řízení správním, aby tvrzené důvody v žalobě výslovně uvedl. Jestliže tedy stěžovatelky v žalobě pouze odkázaly na důvody nezákonnosti uvedené v žádosti o udělení azylu, v protokolu o pohovoru a v ostatním spisovém materiálu, nevyhovuje takto formulovaná žaloba požadavkům ustanovení § 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s., protože stěžovatelky jako žalobkyně důvody nezákonnosti napadeného rozhodnutí explicitně a konkrétně v žalobě neuvedly a nevymezily tak rozsah soudní kontroly rozhodnutí správního orgánu.

Stejně tak nelze souhlasit s tvrzením stěžovatelek, že pokud je správní řízení ovládáno zásadou vyhledávací, není možno jim přičítat nedostatek důkazů prokazujících tvrzení stěžovatelky a). Ministerstvo má povinnost zjišťovat skutečnosti rozhodné pro udělení azylu jen tehdy, jestliže žadatel o udělení azylu alespoň tvrdí, že existují důvody v tomto ustanovení uvedené, případně neuvádí jen důvody ekonomické. Ze žádného ustanovení zákona o azylu, ani jiného zákona nelze dovodit, že by správnímu orgánu vznikla povinnost, aby sám domýšlel právně relevantní důvody pro udělení azylu žadatelem neuplatněné a poté k těmto důvodům činil příslušná skutková zjištění. Povinnost zjistit skutečný stav věci podle § 32 odst. 1 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (dále jen „správní řád“) má proto správní orgán pouze v rozsahu důvodů, které žadatel v průběhu správního řízení uvedl. Pokud tedy ministerstvo umožnilo stěžovatelce a) sdělit v žádosti o udělení azylu a v protokolu o pohovoru všechny okolnosti, které považuje pro udělení azylu za významné, není jeho úkolem předestírat důvody, pro které je azyl obvykle poskytován.

Podle názoru Nejvyššího správního soudu není důvodná ani námitka stěžovatelek, že krajský soud nesprávně ve shodě s ministerstvem dovedl neexistenci zákonného důvodu pro udělení azylu a neexistenci překážek vycestování. Opodstatněná není v této souvislosti námitka, že by mohlo jít o pronásledování stěžovatelek ve vztahu k ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu, které by bylo možno spatřovat tam, kde státní orgány vědomě tolerují trestnou činnost či nejsou schopné zajistit účinnou ochranu před ní. Především v této věci nešlo o „pronásledování“ ve smyslu zákona o azylu, tedy o neoprávněný postih ze strany státní autority nebo těch osob, které takovou autoritu zosobňují. Tvrzené obavy z vyhrožování soukromých osob a z jejich násilného jednání, třeba i odůvodněné, by se mohly stát důvodem pro udělení azylu pouze tehdy, pokud by státní orgány země původu takové ohrožení podporovaly, organizovaly, záměrně trpěly, apod. Případná nižší efektivita takové ochrany v konkrétních podmínkách té které země však ještě nečiní z takového ohrožení pronásledování a tedy ani relevantní důvod pro udělení azylu. Stěžovatelky v průběhu řízení netvrdily, že by příslušné státní orgány podporovaly, organizovaly nebo záměrně trpěly jejich ohrožování v důsledku vydírání a výhrůžek újmou na zdraví, protože se na žádný státní orgán

se žádostí o pomoc neobrátily. Za tohoto stavu potom zcela obecné tvrzení stěžovatelek, že vláda na území Gruzínské republiky není schopna zajistit ochranu před popsáním nezákonným jednáním cizích fyzických osob, vyznívá do prázdna. Je tomu tak proto, že jim příslušné orgány nemohly poskytnout účinnou ochranu již z toho důvodu, že o jejich problémech nebyly informovány. Rozhodně za tohoto stavu nelze dovozovat, že by policie či jiné kompetentní orgány ohrožení stěžovatelek podporovaly, organizovaly nebo záměrně trpěly. Z Informace Ministerstva zahraničních věcí České republiky ze dne 30. 4. 2001 přitom vyplývá, že stěžovatelky se mohly v případě nedůvěry k činnosti policie či jiných kompetentních orgánů obrátit se stížností na institut Veřejného ochránce lidských práv nebo na kancelář Rady Evropy v Tbilisi, které se mají zabývat především otázkou lidských práv a požadovat nápravu. Nic takového ale stěžovatelky neučinily. Krajský soud proto opodstatněně dovodil, že státní orgány v Gruzii stěžovatelky nikterak neperzekuovaly a již z tohoto důvodu se nedá hovořit o pronásledování stěžovatelek ve smyslu zákona o azylu.

Pokud stěžovatelky namítaly v kasační stížnosti, že ve správním řízení vyslovovaly obavu z diskriminace z titulu příslušnosti k národnosti jezidů i to, že jsou Kurdky a nikoliv Gruzínky, tímto tvrzením se krajský soud nezabýval a ani se jím zabývat nemohl, protože podle ustanovení § 75 odst. 2 s. ř. s. mohl krajský soud přezkoumat napadené rozhodnutí správního orgánu jen v mezích žalobních bodů a výhrady v uvedených směrech stěžovatelky v žalobě neuplatnily. Jestliže uvedenou námitku stěžovatelky přesto vznesly až v kasační stížnosti proti rozsudku krajského soudu, nemohl se jí zabývat ani Nejvyšší správní soud. Podle ustanovení § 109 odst. 4 s. ř. s. totiž ke skutečnostem, které stěžovatel uplatnil poté, kdy bylo vydáno napadené soudní rozhodnutí, Nejvyšší správní soud nepřihlíží. Nesporné je přitom i to, že stěžovatelce a) nic nebránilo, aby výtky uplatněné v tomto směru v kasační stížnosti, vznesla již v žalobě a potom by se jimi musel zabývat i krajský soud.

Nedůvodná je rovněž námitka, že závěr krajského soudu týkající se nesplnění ani podmínky pro udělení humanitárního azylu je nezákonný. Je tomu tak proto, že udělení azylu je věcí správního uvážení správního orgánu a rozhodnutí o něm přezkoumává soud pouze v omezeném rozsahu a nepřísluší mu hodnotit, zda byly dány humanitární důvody či nikoliv. Jelikož ministerstvo řádně zjistilo a posoudilo jak osobní situaci stěžovatelek, tak i stav v jejich zemi a nedovodilo z toho důvody pro udělení humanitárního azylu, je takové rozhodnutí v jeho pravomoci. Otázka rodinných vztahů a rodinného zázemí stěžovatelek, jež byl až v kasační stížnosti tvrzen jako jediný důvod pro udělení humanitárního azylu, je uplatněním skutkového nova, když v žalobě tuto skutečnost stěžovatelky neuváděly. Nejvyšší správní soud proto postupoval podle ustanovení § 109 odst. 4 s. ř. s. a k uvedené námitce nepřihlédl. I v tomto případě stěžovatelkám nic nebránilo v tom, aby tyto skutečnosti uplatnily již v žalobě.

Pokud krajský soud ohledně neexistence překážek vycestování podle ustanovení § 91 zákona o azylu pro stručnost odkázal na zcela vyčerpávající odůvodnění rozhodnutí ministerstva, je tomu tak proto, že stěžovatelky svou námitku o existenci překážek vycestování v žalobě nijak nekonkretizovaly a ani nedokládaly existenci kterékoliv z podmínek ustanovení § 91 zákona o azylu. Proto námitky stěžovatelek uplatněné poprvé v kasační stížnosti (riziko, že jednotlivec bude podroben zakázanému zacházení) jsou opět skutkovým novem, k němuž Nejvyšší správní soud ve smyslu ustanovení § 109 odst. 4 s. ř. s. nemůže přihlížet.

Z uvedených důvodů Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.). Ve věci rozhodl v souladu s § 109 odst. 1 s. ř. s., podle něhož rozhoduje Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti zpravidla bez jednání, když neshledal důvody pro jeho nařízení.

O stěžovatelkami podaném návrhu, aby kasační stížnosti byl přiznán odkladný účinek podle ust. § 107 s. ř. s., Nejvyšší správní soud nerozhodl, neboť se jedná o věc, která byla vyřízena v souladu s ust. § 56 odst. 2 ve spojení s § 120 s. ř. s. přednostně.

Výrok o nákladech řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s., když stěžovatelky ve věci úspěch neměly a ministerstvu žádné náklady s tímto řízením nevznikly.

Stěžovatelkám byla pro řízení o kasační stížnosti krajským soudem ustanovena zástupkyní advokátka a podle § 35 odst. 7 s. ř. s. platí v takovém případě odměnu advokátky včetně hotových výdajů stát. Podle § 9 odst. 3 písm. f) vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů, náleží advokátce odměna za 2 úkony právní služby po 1000 Kč (§ 11 odst. 1 písm. d) citované vyhlášky, kterým je podání ve věci samé a písm. f) citovaného ustanovení za použití § 11 odst. 3 citované vyhlášky) při zastupování tří osob se snížením o 20 % podle § 12 odst. 4 citované vyhlášky a náhrada hotových výdajů u 3 osob, tj. 6 x 75 Kč podle § 13 odst. 3 citované vyhlášky, celkem částka 5250 Kč

P o u ě n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 28. února 2006

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu